

MijnKleutergroep

Analyse doelen Jonge Kind
(fase 1)

Maart, 2022

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2022 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een instrument niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: MijnKleutergroep

Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Taal, Rekenen-wiskunde, Sociaal-emotionele ontwikkeling, Bewegingsonderwijs	<p>MijnKleutergroep - alles bij de hand! - is een product dat feilloos aansluit bij de dagelijkse praktijk van pm'ers en leerkrachten. Dit komt omdat we bij de ontwikkeling van MijnKleutergroep samen hebben gewerkt met een team van onderwijsexperts uit het werkveld. Voor de ontwikkeling van de doelenset zijn de SLO doelen als uitgangspunt genomen en hebben we gedegen onderzoek gedaan naar de sprongen die jonge kinderen maken en wat de meest cruciale doelen zijn. Dit is de reden dat MijnKleutergroep zo volledig scoort in deze analyse. Wanneer men ervoor kiest om met MijnKleutergroep te gaan werken, maakt de school zelf keuzes in het gebruik van de doelen (aanvullen en schrappen is mogelijk). Vragen die je jezelf als school dan vooral stelt zijn: welke doelen wil je volgen en vastleggen en welke neem je vooral mee in je aanbod? Echter in de praktijk blijkt de doelenset zoals wij deze aanbieden, met de vele handige (trechter)functies, vaak precies aan te sluiten bij de dagelijkse praktijk van de pm'ers en leerkrachten. Binnen de visie van MijnKleutergroep staat de ontwikkeling van het jonge kind én de rol van degene die hem daarbij begeleidt centraal. Dit uit zich in gebruiksgemak, handige functies en compleetheid. Niet alleen volg je kinderen in hun ontwikkeling, je hebt ook zicht op de actuele zone van naaste ontwikkeling, eigen handelen en (thema)planningen. Dit alles in een systeem waarmee je eenvoudig samenwerkt met je duo-collega, de rekenspecialist, ib'er of als je wilt zelfs met collega's binnen de stichting. Kortom, je hebt alles bij de hand en de cirkel is helemaal rond! Wij willen SLO bedanken voor het initiatief om MijnKleutergroep voor ons te analyseren en wij zijn tevreden over de uitkomst (en bijbehorende rapportage) van deze analyse. Bij MijnKleutergroep zijn wij van mening dat wij een gedegen, compleet en goed product leveren. Keuzes voor het al dan niet expliciet benoemen van doelen zijn bewust gemaakt. Feedback van gebruikers steunt ons in deze mening. Ons advies voor 'LVS-zoekers': maak een keuze voor een systeem dat goed bij je dagelijkse praktijk en schoolvisie past!</p>
--	--

DEEL 2: MijnKleutergroep (fase 1) Beschrijving

Titel	<i>MijnKleutergroep</i>
Auteur(s)	Timon Bos en Yvonne van Oers-de Bruijn
Uitgever	Schooltoday BV
Jaar van uitgave	2016 - 2022
Doelgroep	<i>MijnKleutergroep</i> bevat ontwikkeldoelen voor peuters en groep 1 t/m 3.
Samenstelling van het volgsysteem	<p><i>MijnKleutergroep</i> is een digitale omgeving waarin er snel en effectief geobserveerd kan worden en waar ook snel rapportages opgevraagd kunnen worden. De ontwikkeling van de vier ontwikkeldomeinen (taal, rekenen, sociaal-emotioneel en motoriek) kan per niveau worden geobserveerd. Daarnaast kunnen optioneel ook andere domeinen aangezet worden (bijvoorbeeld kunstzinnige vorming, Engels en oriëntatie op jezelf en de wereld.</p> <p>Er worden zeven niveaus onderscheiden: peuter 1, peuter 2, groep 1 basis, groep 1-2, eind groep 2, groep 2-3 (groep 2 verrijking - in het magazine) en eind groep 3.</p> <p>In de app <i>MijnKleutergroep</i> is een uitgebreide digitale handleiding beschikbaar en een planmodule voor een beredeneerd aanbod.</p> <p>Naast het kunnen registreren van observaties kunnen ook rapportages op cluster, leerling en doelniveau gemaakt worden.</p>
Doorgaande lijn	<i>MijnKleutergroep</i> staat op zichzelf. Er is geen apart instrument voor of na. In <i>MijnKleutergroep</i> zijn alle leerdoelen voor peuters + groep 1, 2 & 3 opgenomen.
Geanalyseerde onderdelen	<p>De doelenset <i>MijnKleutergroep</i> 2022 met doelen voor taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en bewegingsonderwijs (doelen groep 1 basis, groep 1-2, eind groep 2 en groep 2-3).</p> <p>Indien een aanbodsdoel daar niet is aangetroffen maar wel bij peuter 1, peuter 2, wordt dat vermeld in de toelichting.</p> <p>Omdat <i>MijnKleutergroep</i> een digitale omgeving is tot en met groep 3 zijn bij de analyse van het onderdeel</p>

	taal ook de doelen voor aanvankelijk lezen en aanvankelijk schrijven meegenomen.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<p>Met <i>MijnKleutergroep</i> wordt het registeren van kleutervaardigheden snel en eenvoudig. Het helpt bij het planmatig werken. De uitgangspunten die hierbij zijn geformuleerd zijn: "recht doen aan het jonge kind", "praktisch en eenvoudig in gebruik" en "handelingsgericht en gebaseerd op SLO".</p> <p>Het doel van <i>MijnKleutergroep</i> is: "het kleuteronderwijs verbeteren en weer tijd terug te geven aan de leerkracht en de kinderen". Daarbij is het motto: "jij als leerkracht organiseert en observeert, <i>MijnKleutergroep</i> doet de rest!".</p>
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem	'Jonge kinderen ontwikkelen in sprongen. Het is aan de leerkracht om de leeromgeving zo in te richten dat de kinderen uitgedaagd worden in hun zone van naaste ontwikkeling. Met <i>MijnKleutergroep</i> volg je als leerkracht de kinderen in hun ontwikkeling op weg naar de einddoelen en dit kun je gedurende de dag met <i>MijnKleutergroep</i> direct vastleggen.'
Inhoud	<p><i>MijnKleutergroep</i> is een digitaal systeem waarin observaties bijgehouden kunnen worden. Vanuit deze observaties worden overzichten gegenereerd die het dagelijks handelen van de leerkracht ondersteunen. Denk aan een doeloverzicht, indicatoroverzicht (groep 3, dyslexie), leerlingoverzicht, groepsoverzicht enz. Het is ook mogelijk een 'jonge kind-vriendelijk' rapport uit te draaien en in de planner de thema's en activiteiten vast te leggen.</p> <p>Het volgen van de kinderen gebeurt aan de hand van doelen die verdeeld zijn over de verschillende groepen (peuters t/m eind groep 3). Je volgt de kinderen in hun ontwikkeling naar de einddoelen. De kinderen kunnen geobserveerd worden op alle vier de ontwikkeldomeinen (taal, rekenen, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs). Daarnaast zijn er ook doelen geformuleerd voor de fijne motoriek, teken- en spelontwikkeling. En optioneel kunstzinnige vorming, oriëntatie op jezelf en de wereld en Engels. Als school kun je daar zelf keuzes in maken. Het systeem doet de analyse. Deze analyse is handelingsgericht ingericht en kan ook gelijk het format zijn voor een groepsbespreking.</p>

	Daarnaast is er een interactief magazine om kennis te maken met <i>MijnKleutergroep</i> .'
Aspecten taalontwikkeling	Deze ontwikkellijn bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - Mondelinge taalvaardigheid (woordenschat, woordgebruik, spreken en luisteren); - Aanvankelijk lezen (fonologisch bewustzijn, leesplezier, technisch lezen en begrijpend lezen); - Aanvankelijk schrijven (voorbereiden schrijven en teksten, spelling en taalverzorging).
Aspecten rekenontwikkeling	Deze ontwikkellijn bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - Tellen & getalbegrip (hoeveelheid, grootte, inzicht in getallen, telrij, getalstructuur, verhoudingen, verbanden, optellen, aftrekken en splitsingen); - Meten & meetkunde (lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, tijd, geld, oriëntatie in de ruimte, construeren, opereren, verhoudingen en verbanden).
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	Deze ontwikkellijn is onderverdeeld in verschillende categorieën, namelijk: <ul style="list-style-type: none"> - Welbevinden en gevoelens; - Zelfstandigheid; - Betrokkenheid en concentratie (betrokkenheid, taakaandacht en concentratie); - Samenwerken
Aspecten bewegingsonderwijs	Deze ontwikkellijn bestaat uit grove motoriek en fijne motoriek (en tekenontwikkeling).
Werkwijze	De observatie module staat centraal binnen <i>MijnKleutergroep</i> . In de observatiemodule zijn de doelen opgesplitst in ontwikkelingssprongen en je volgt de kinderen in hun ontwikkeling op weg naar de einddoelen. De doelen kunnen voor de gehele groep tegelijk, sub-groep of individuele kind worden geobserveerd. De doelen (per ontwikkeldomein) kun je los (spontaan) observeren of aan de hand van je planning waar de gekozen doelen in naar voren komen. Zo kun je de gehele groep observeren tijdens het spelen in de hoeken, in de kring of tijdens de gym. Het observeren doe je door het aanklikken van de observatie.

	<p>Daarnaast kun je bij de doelen als leerkracht zelf notities en foto's toevoegen en daarbij geeft het systeem automatisch aan door wie het doel is geobserveerd en op welke datum (proces). Met deze observaties maakt <i>MijnKleutergroep</i> automatisch allerlei overzichten. Zo is in bijvoorbeeld het doeloverzicht te zien wat de zone van naaste ontwikkeling is van de kinderen en in het indicatoroverzicht zie je hoe het kind staat in de ontwikkeling ten opzichte van bijvoorbeeld de cruciale doelen en welke doelen nog aandacht vragen. Dit overzicht is per groep, maar ook per leerling te openen. Uiteindelijk kunnen er verschillende overzichten en rapporten voor de leerling gegenereerd worden en een analyses op (sub)groepsniveau. De percentages die hierbij beschikbaar zijn, gaan over de persoonlijke ontwikkeling van een kind en betreffen geen normgroepen.</p> <p>Naast het observeren kun je als school er ook voor kiezen om je (thema)planning binnen <i>MijnKleutergroep</i> te maken. Binnen <i>MijnKleutergroep</i> werk je met activiteitsuggesties waarmee je met de groep aan een doel kunt werken. Deze activiteitsuggesties kunnen hoeken zijn, werkjes, maar ook (kleine) kringactiviteiten. <i>MijnKleutergroep</i> koppelt hier automatisch de bovengenoemde overzichten en observaties aan.</p>
Aanwijzingen voor registratie	De doelen zijn onderverdeeld in zeven niveaus (peuter t/m eind groep 3). Er is daarnaast extra toelichting en achtergrondinformatie om de doelen juist te observeren en te scoren. Als school of organisatie kies je zelf met welke niveaus je werkt.
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	In het indicatorenoverzicht wordt in één oogopslag duidelijk welke doelen er nog aandacht vragen. Ook kunnen er speciale indicatoren worden toegevoegd (zoals dyslexie of ontwikkelingsvoorsprong). De indicatoren zijn een hulpmiddel om verder in gesprek te gaan over de ontwikkeling van de leerling(en).
Opmerkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Geschikt voor alle devices; • Mogelijkheid voor het toevoegen van eigen doelen of het aanpassen van de bestaande doelenset; • Mogelijkheid om notities en foto's toe te voegen;

	<ul style="list-style-type: none">• Extra ontwikkellijnen fijne motoriek en tekenontwikkeling en spelontwikkeling;• Een thuismodule voor het vergroten van de ouderbetrokkenheid;• Samenwerking met de Kleuteruniversiteit;• Mogelijkheid tot samenwerken met (duo-) collega's door overzicht in de weekplanner.• Als je start met <i>MijnKleutergroep</i> word je aan de hand van drie trainingen wegwijs gemaakt in het programma.• Digitale handleiding beschikbaar met instructiefilmpjes.• Kindvriendelijk rapport met foto's (van je observaties) en optionele bijlagen voor ouders.• Er is een interactief magazine ('t Bijdehandje) beschikbaar ter introductie van <i>MijnKleutergroep</i>.
--	---

DEEL 3: MijnKleutergroep (fase 1)

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:			
■	=	aanwezig	
▣	=	gedeeltelijk aanwezig	
□	=	niet aanwezig	
n.v.t.	=	niet van toepassing	

Taal

(INHOUDSKAART AUGUSTUS 2021)

Mondelinge taalvaardigheid		
Woordenschat en woordgebruik	uitbreiden van de receptieve woordenschat	■
	uitbreiden van de productieve woordenschat	■
	passende woorden gebruiken voor concrete zaken/schoolse omgang en onbekende woorden omschrijven (met woorden labelen van personen, dingen en plaatsen)	■
	verschillende en nieuwe woorden kiezen en gebruiken (betekenisuitbreiding, semantiek)	■
	(nieuwe) woorden vormen (morfologie)	■
Luisteren	luisteren naar en begrijpen van uitleg over activiteiten en taken	■
	luisteren naar en begrijpen van instructies	■
	luisteren naar en begrijpen van prentenboeken, verhalen, liedjes, gedichten, (toneel)voorstellingen, belevenissen van volwassene of kind, informatie over concrete onderwerpen	■
	luisteren naar en begrijpen van de mening van anderen	■
	luisteren en begrijpen van gesproken tekst op radio, tv en internet	▣

	interpreteren van wat wordt verteld (relateren aan eigen kennis en ervaring; betekenis afleiden uit intonatie en stemgebruik)	☐
	benoemen van thema/onderwerp van gesproken tekst	☒
	herkennen van persoon, plaats, gebeurtenis in gesproken tekst	☒
	precies luisteren, ook door (met hulp) stellen van begripsvragen (inzetten van luisterstrategieën)	☒
	samenvatten van wat wordt verteld	☒
	(met hulp) vormen van eigen mening over (een inhoudselement van) een gesproken tekst (evalueren)	☒
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>'Luisteren en begrijpen van gesproken tekst op radio, tv en internet' is gedeeltelijk gescoord omdat het terugkomt in de toelichting bij een ander doel. Je kunt er niet vanuit gaan dat deze toelichting gelezen wordt en meegenomen wordt in de beoordeling van het bovenliggende item.</i> - <i>Benoemen van het thema/onderwerp is alleen gevonden in de actieve vorm; wanneer het kind hiernaar gevraagd wordt.</i> 		
Spreeken	vertellen voor een vertrouwd publiek (een monoloog houden):	☒
	– uitleg geven	
	– vertellen of navertellen van een verhaal	
	– vertellen over een gebeurtenis of eigen ervaring	
	vloeiend en verstaanbaar praten zoals klinkers en medeklinkers verstaanbaar uitspreken en gebruiken van eenvoudige intonatie	☒
	klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem (fonologie)	☒
	zinnen vormen (syntaxis)	☒
gebruiken van gebaren en mimiek om boodschappen te ondersteunen	☒	
blijven bij het gekozen onderwerp	☒	
gebruiken van eenvoudige signaalwoorden voor samenhang in een verhaal	☒	

	waarnemen van signalen van bekende luisteraars	☐
	reageren op signalen van bekende luisteraars en aanpassen van de inhoud aan de groep	☒
	(met) hulp herkennen van en afstemmen op het publiek	☐
	(met) hulp herkennen van en afstemmen op spreekdoel	☒
<p>Toelichting</p> <p>- <i>Het 'waarnemen van signalen van bekende luisteraars' is gedeeltelijk gescoord omdat het terugkomt in de toelichting bij een ander doel. Je kunt er niet vanuit gaan dat deze toelichting gelezen wordt en meegenomen wordt in de beoordeling van het bovenliggende item.</i></p>		
Gesprekken voeren	deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken: - om informatie uit te wisselen - voor discussie en overleg	☐
	reageren op elkaar, vragen stellen en beantwoorden	☒
	kennismaken met verschillende gesprekssoorten (dialogoog, discussie, kringgesprek)	☐
	ervaren van verschillende gespreksdoelen	☒
	kennismaken met en gebruiken van elementaire gespreksregels	☒
	oriënteren op een gespreksonderwerp	☐
	vasthouden en blijven bij het gespreksonderwerp	☒
	bewust worden van verschillen tussen gesprekspartners en van omgangstaal (zoals reacties van anderen en non-verbale reacties van anderen en van gebaren en mimiek om gespreksbijdragen te ondersteunen)	☐
	(met hulp) kiezen en productief gebruiken van (nieuwe) woorden tijdens gesprekken	☒

	(met hulp) reflecteren op eigen bijdrage aan het gesprek	■
<p>Toelichting</p> <p>- <i>Het item 'deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken' is gedeeltelijk gescoord omdat het kind op eigen initiatief gesprekjes kan voeren, maar er wordt niet gespecificeerd met welk doel. Dit is wel opgenomen in de toelichting onder het i-tje, maar maakt geen deel uit van het observatie-item zelf. Daarmee kan het over het hoofd worden gezien.</i></p>		

Taalbeschouwing		
	gesprekken voeren over taal en taalgebruik	☐
	reflecteren op taal	☐
	verbeteren van taalgebruik	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Lezen		
Leesplezier	ontwikkelen van leesplezier vanuit een rijke leesomgeving	■
	plezier tonen in voorlezen en boeken (leesbeleving)	■
	plezier hebben in zelf (kunnen) lezen en zelf (kunnen) voorlezen	■
	meeleven met personages in een op de leeftijd afgestemd boek	■
	ervaren van verschillende emoties in een verhaal	■
	uiten van gevoelens/mening over een voorgelezen verhaal of rijmpje	■

	zich inleven in alledaagse onderwerpen (aansluiten bij de leefwereld en bij onderwerpen die verder afstaan van het kind)	☐
<p>Toelichting</p> <p>- 'Zich inleven in alledaagse onderwerpen...' is gedeeltelijk gescoord omdat het inleven alleen in de toelichting bij een item genoemd wordt en niet expliciet in het item zelf.</p>		

Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	spelen met klanken (fonemen) en symbolen, woorden verklanken	☒
	ontdekken van het alfabetisch principe (in een speelse context)	☒
	deelnemen aan woord- en klankspelletjes	☒
	ontdekken dat letters met klanken corresponderen	☐
	herkennen en gebruiken van rijmwoorden	☒
	ontdekken van de structuur van taal (tekst, zin, woord)	☒

<p>Toelichting</p> <p>- 'Ontdekken dat letters met klanken corresponderen' is gedeeltelijk gescoord omdat dit is opgenomen bij de peuterdoelen Peuter 1. Dat is wel redelijk vroeg.</p>		
--	--	--

Oriëntatie op verhaal en tekst	ontwikkelen van kennis over de functies van lezen	☐
	kennismaken met verhalende teksten, vooral expressief	☐
	kennismaken met poëzie, simpele rijmpjes, versjes en liedjes die vooral vormvast zijn	☒
	kennismaken met informatieve teksten	☐
	kennismaken met instructieve teksten	☐
	kennismaken met betogende teksten	☐
	herkennen en onderscheiden van fantasieverhalen en realistische verhalen (fictie en non-fictie)	☒
	naspelen of navertellen van een voorgelezen verhaal (met of zonder illustraties)	☒

	onderscheiden van de hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar, wanneer) (bijvoorbeeld met behulp van picto's)	■
	afleiden van de betekenis van (onbekende) woorden met behulp van de kافت and afbeeldingen bij de tekst	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het item 'Functies van lezen' komt voor bij 'peuter 1'. Dus niet in fase 1. - De items 'Kennismaken met ... teksten' zijn gedeeltelijk gescoord omdat deze tekstsoorten niet apart opgenomen zijn, maar ze komen voor in de toelichting bij het doel zijn opgenomen. 		

Schrijven		
Oriëntatie op geschreven taal	ontwikkelen van kennis van de functies van schrijven	■
	benoemen van het verschil tussen gesproken taal en geschreven taal	□
	ontdekken van het verschil tussen 'schrijven' en 'lezen'	□
	achterhalen van de betekenis van geschreven taal	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het doen 'ontdekken van het verschil tussen schrijven en lezen' komt voor bij 'peuter 2' en dus niet in fase 1 (vroeg kant). 		
Vorbereidend schrijven	spelen met lettertekens (benoemen en schrijven)	■
	schrijven van woorden met grote eenheden	□
	tekenen en versieren van woorden	■
	schrijven met eigen grafische middelen (tekeningen, picto's, krabbels, symbolen)	■
	ervaring opdoen met schrijven van woorden: <ul style="list-style-type: none"> - losse woorden - korte (2-woords)zinnen 	■

	vertellen wat gebruikte tekens in eigen schrift betekenen	☐
<p>Toelichting</p> <p>- 'Vertellen wat gebruikte tekens in eigen schrift betekenen' is gedeeltelijk gescoord omdat het alleen voorkomt in de toelichting bij een bepaald doel. Dat wil niet zeggen dat het ook daadwerkelijk meegenomen wordt bij het observeren.</p>		

Lezen (vanaf GROEP 3)		
Aanvankelijk lezen	oefenen van de elementaire leeshandelingen	☒
	decoderen van klankzuivere woorden	☒
	herkennen van lettercombinaties en spellingpatronen in niet-klankzuivere woorden	☒
	herkennen van lettergrepen in geschreven woorden	☐
	kennismaken met eenvoudige technieken om informatie te onthouden (herlezen, onderstrepen, woordspin)	☒
	opzoeken en kennismaken met opzet van informatiebronnen	☒
	kennis ontwikkelen over de opbouw van een tekst (met behulp van lees-strategieën)	☒
	voorspellen waar de tekst over gaat en herlezen en onderstrepen, met name om nog een keer te genieten van de tekst en om te onthouden.	☒
	(met hulp) oriënteren op het leesdoel	☒
	(met hulp) bewust worden van aspecten van het eigen leesleerproces	☒
	herkennen en begrijpen van signaalwoorden die chronologische volgorde of vraag-antwoordstructuur aangeven	☐
	zelfstandig begrijpen van een eenvoudige tekst door het onderwerp en enkele kenmerken te benoemen en de titel te interpreteren	☒

	ontdekken welke onderwerpen men leuk of niet leuk/saai vindt om over te lezen	☐
Toelichting		
-		

Schrijven (vanaf GROEP 3)		
Aanvankelijk schrijven	ervaren dat geschreven taal communicatieve doelen heeft	☒
	ervaren dat schrijven het onder woorden brengen van gedachten, gevoelens en meningen is	☒
	ervaring opdoen met de schrijfdoelen 'een ander informeren' en 'een ander plezier verschaffen'	☐
	plezier krijgen in schrijven	☐
	ervaring opdoen met het schrijven van korte zinnen	☒
	ervaring opdoen met het schrijven van korte teksten met meestal één inhoudselement, vaak met een chronologische opbouw: <ul style="list-style-type: none"> - verhalende teksten - eenvoudige informatieve teksten - eenvoudige instructieve teksten 	☒
	schrijven over concrete onderwerpen uit eigen leefwereld (onder andere over het hier en nu of over de nabije omgeving, de nabije toekomst/verleden)	☒
	experimenteren met het afstemmen van tekst op publiek	☐
	(met hulp) aanpassen van tekst n.a.v. reacties van publiek (klasgenootjes)	☒
	(met hulp) inzetten van schrijfstrategieën: verkennen van het onderwerp, 'verzamelen', selecteren en ordenen van informatie, reflecteren (vooral op inhoud, minder op vorm)	☐

	reflecteren in tekstbesprekingen over wat de leerling heeft opgeschreven (Wat heeft de leerling bedoeld? Waarom kan de lezer bepaalde dingen wel/niet kan begrijpen?)	■
	verzorgen van lay-out van de tekst, bladspiegel verdelen en illustraties bij de tekst maken	□
<p>Toelichting</p> <p>- <i>'Ervaring opdoen met het schrijven van korte zinnen' is gedeeltelijk gescoord omdat er gesproken wordt over het schrijven van woorden en van teksten. Er staat niets over korte zinnen (als tussenstap).</i></p>		

Rekenen-wiskunde
(INHOUDSKAART DECEMBER 2019)

GETALLEN: Getalbegrip		
Telrij (tot tenminste 20)	de telrij opzeggen (akoestisch tellen), de structuur van de telrij verkennen en zo ver mogelijk tellen	■
	doortellen en terugtellen vanaf willekeurige getallen	■
	omgaan met begrippen rond de telrij zoals verder, door, terug, naast, tussenin	■
	omgaan met rangtelwoorden zoals eerste, tweede... tiende, zover als je kunt; en verkennen wanneer je die gebruikt	■
	vergelijken en ordenen van getallen in de telrij en verkennen of ze ver of dicht bij elkaar in de buurt liggen	■
	tellen met sprongen (2, 5, 10)	■
	redeneren over de telrij in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting		
-		
Hoeveelheden (tot tenminste 20)	tellen van hoeveelheden (resultatief tellen) en de regels van het tellen leren	■
	schatten van hoeveelheden	□
	vergelijken en ordenen van hoeveelheden maar ook van grotere hoeveelheden zonder precies tellen	■
	omgaan met begrippen rond hoeveelheden zoals meer/minder, meeste/minste, evenveel, weinig/veel, alles/niets, ongeveer, hoeveel	■
	handig organiseren van hoeveelheden door structureren, groeperen, op een rijtje leggen	■
	(her)kennen van getalbeelden	■
	verkort tellen	■
	representeren van hoeveelheden	■

	splitsen en samenvoegen van kleine hoeveelheden	■
	redeneren over hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	□
<p>Toelichting</p> <p>- 'Redeneren over hoeveelheden...' is gedeeltelijk gescoord omdat het voorkomt in de toelichting bij een aantal items en niet expliciet geobserveerd wordt.</p>		
Getallen (tot tenminste 20)	herkennen, lezen en schrijven van cijfers en getallen en verkennen van grotere getallen	□
	omgaan met begrippen rond getallen zoals groter, kleiner, grootste, kleinste, gelijk	■
	oefenen met de vaste volgorde van getallen in de getallenrij	■
	vergelijken en ordenen van getallen in de getallenrij	■
	onderzoeken van getalrelaties zoals buurgetallen, groot of klein verschil	■
	verkennen van de verschillende betekenissen en functies van getallen	■
	redeneren over getallen in passende probleem- en conflictsituaties	□
<p>Toelichting</p> <p>- 'Redeneren over getallen...' is gedeeltelijk gescoord omdat het voorkomt in de toelichting bij een aantal items en niet expliciet geobserveerd wordt.</p>		
Relaties tussen telrij, hoeveelheden en getallen (tot tenminste 20)	koppelen van telwoorden, nummers, hoeveelheden en getallen	■
	flexibel omgaan met de relatie tussen telrij, hoeveelheden en getallen	□
	nadenken over 'nul' als getal en als hoeveelheid	■

GETALLEN: Bewerkingen		
Optellen en aftrekken met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend optellen, aftrekken en splitsen van hoeveelheden	■
	handelend omgaan met begrippen rond optellen, aftrekken en splitsen zoals erbij tellen, weghalen, erbij, nog eentje, eraf, weg, samen, over	■
	handelend optellen en aftrekken in de context van de telrij	■
	probleemoplossen, kritisch denken en redeneren over optellen, bij elkaar tellen, aftrekken, splitsen met hoeveelheden in betekenisvolle situaties	□
Toelichting - 'Probleemoplossen, kritisch denken...' is gedeeltelijk gescoord omdat het voorkomt in de toelichting bij een aantal items en niet expliciet geobserveerd wordt.		
*Vermenigvuldigen en delen met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend uitdelen en verdelen van hoeveelheden maar ook met grote hoeveelheden waarbij het om de handeling gaat	■
	handelend omgaan met begrippen rond delen zoals eerlijk, oneerlijk, delen, verdelen, over, evenveel	■
	redeneren over uitdelen en verdelen van hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	■
Toelichting -		

Verhoudingen		
-	verhoudingsgewijs vergelijken en ordenen (bijv. als je groter wordt, moeten je kleren ook groter zijn)	■

	verkennen van getalsmatige verhoudingen (bijv. bij een bakrecept: voor één cake zijn 2 eieren nodig, voor 2 cakes zijn ... eieren nodig)	■
	redeneren over (kwalitatieve) verhoudingen in passende probleem- en conflictsituaties	■
Toelichting		
-		

Verbanden		
-	gebruiken van staafdiagrammen om hoeveelheden en informatie te ordenen en te vergelijken	■
	construeren van een beelddiagram of staafdiagram	■
	aflezen van informatie uit grafische voorstellingen (beelddiagram, staafdiagram)	■
	lezen van een betekenisvolle passende tabel zoals een dag- en weekplanning van de eigen groep	■
Toelichting		
-		

METEN EN MEETKUNDE: Meten		
Lengte en omtrek	ontdekken en ervaren van het meten van lengte en omtrek	■
	omgaan met 'lengte' en 'omtrek' en begrippen rond lengte en omtrek	■
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond lengte en omtrek	■
	vergelijken en ordenen op lengte en omtrek	■
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je lengte kunt uitdrukken	■
	verkennen en meten van maten van het eigen lichaam	■

	redeneren over lengte en omtrek in passende probleem- en conflictsituaties	■
Toelichting -		
Oppervlakte	ontdekken en ervaren van het meten van oppervlakte	■
	omgaan met 'oppervlakte' en begrippen rond oppervlakte	□
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond oppervlakte	■
	vergelijken en ordenen naar oppervlakte	■
Toelichting - 'Omgaan met 'oppervlakte' en begrippen rond oppervlakte' is gedeeltelijk gescoord omdat het omgaan met begrippen rond oppervlakte niet specifiek is benoemd.		
Inhoud	ontdekken en ervaren van het meten van inhoud	■
	omgaan met begrippen rond inhoud	■
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond inhoud	■
	vergelijken en ordenen op inhoud	■
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je inhoud kunt uitdrukken (blokken, bekers, flessen)	■
	redeneren over inhouden in passende probleem- en conflictsituaties	■
Toelichting -		
Temperatuur	verkennen en ervaren van de begrippen warm en koud in verschillende situaties	□
Toelichting -		

Gewicht	ontdekken en ervaren wat 'wegen' inhoudt	■
	omgaan met begrippen rond gewicht	■
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond gewicht	■
	vergelijken en ordenen op gewicht	■
	meten met informele 'weeginstrumenten' zoals met wip, balans en handen	■
	redeneren over wegen en gewichten in passende probleem- en conflictsituaties	■
Toelichting -		
Tijd	omgaan met begrippen rond tijdsindeling zoals namen van de dagen van de week, delen van de dag, seizoenen en namen van de maanden	■
	omgaan met begrippen rond tijdsaanduiding	■
	omgaan met dagritme, weekritme en jaarritme en cyclische tijdsaanduidingen	■
	plaatsen van gebeurtenissen in tijdsvolgorde	■
	verkennen van diverse analoge en digitale klokken en de functie van een klok	■
	aflezen van tijd (hele uren) zowel op een analoge als een digitale klok	■
	gebruiken van eenvoudige kalenders	■
	meten van tijd met (informele) tijdmeters	☐
	tijd beleven	■
	redeneren over tijd in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		

Geld	ontdekken dat er munten en geldbiljetten zijn met verschillende waarden	■
	omgaan met begrippen rond geld	■
	verkennen van de rol van geld bij kopen, verkopen en betalen zoals met munten en met pinpas	■
	eenvoudige geldbedragen samenstellen in hele euro's	■
	redeneren over geld in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting		
-		

METEN EN MEETKUNDE: Meetkunde		
Oriënteren in de ruimte	omgaan met meetkundige begrippen	■
	onderzoeken en omschrijven van de plaats van voorwerpen in de ruimte t.o.v. van elkaar en t.o.v. jezelf	■
	werken met eenvoudige tekeningen, bouwplaten en plattegronden	■
	onderzoeken wat wel en niet zichtbaar is vanuit bepaalde standpunten	□
	onderzoeken en ontwerpen van eenvoudige 'routes'	■
	redeneren over 'oriënteren in de ruimte' in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting		
- <i>'Onderzoeken wat wel en niet zichtbaar is...' is gedeeltelijk gescoord omdat het wel gaat om vanuit verschillende standpunten een voorwerp te beschrijven. Dan ben je impliciet wel bezig met wat al dan niet zichtbaar is, maar er wordt niet letterlijk naar gevraagd.</i>		

Construeren	omgaan met begrippen rond construeren	■
	construeren van ruimtelijke figuren met vrij en meetkundig constructiemateriaal	■
	voortzetten en zelf ontwerpen van ketting- en mozaïekpatronen	■
	nabouwen van een voorbeeld/foto/stappenplan met passend constructiemateriaal	■
	construeren met papier (vouwen, navouwen, knippen, bouwen) en op papier (patronen ontwerpen)	■
	redeneren over eenvoudige meetkundige problemen rond construeren	□
Toelichting - 'Redeneren over eenvoudige meetkundige problemen...' is gedeeltelijk gescoord omdat in de toelichting gesproken wordt over het praten over, maar niet expliciet over het redeneren, wat meer is dan alleen praten.		
Opereren met vormen en figuren	sorteren van voorwerpen op basis van één of meer kenmerken	■
	verschillen onderzoeken en benoemen tussen driedimensionale figuren en daarbij behorende tweedimensionale figuren	■
	onderscheiden en onderzoeken van meetkundige vormen	■
	experimenteren met vormen en figuren in spiegels en spiegeleffecten	■
	spelen met licht en schaduw van vormen en figuren in zon of zaklamp	■
	redeneren over 'opereren met vormen en figuren' in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		

Sociaal-emotionele ontwikkeling

(INHOUDSKAART SEPTEMBER 2017)

Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	■
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	■
	gevoelens onder woorden brengen	■
	beheersen van eigen emoties	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	■
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
	omgaan met kritiek en weigeren	■
Toelichting		
-		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	☐
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	☒
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	☒
	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	■
	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	■
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	☐
	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	☒

	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het item '(Her)kennen en kunnen interpreteren van gevoelens...' is gedeeltelijk gescoord omdat het interpreteren niet is gevonden, maar het herkennen wel. - De items 'inschatten van andermans gevoelens...' en 'rekening houden met gevoelens...' zijn gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem gesproken wordt over het bewust omgaan met gevoelens... dat is globaler dan de drie afzonderlijke items die we hier analyseren. 		
Zelfstandigheid		
Ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	☒
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	☒
	je mening kunnen geven	☒
	iemand anders om hulp vragen	☒
	zelfstandig taken uitvoeren	☒
	stilstaan bij wat je al kunt	☒
	jezelf kunnen redden	☒
	zelfstandig opruimen	☒
	kunnen uitstellen van behoeften	☒
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Omgaan met de ander		
Ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	☒
	vertrouwen hebben in een ander	☐
	luisteren	☒
	complimenten geven en krijgen	☒
	spelen (met anderen)	☒
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	☒

	hulp bieden aan anderen	■
	leren van afspraken en regels	■
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	■
	aanpassen aan nieuwe situaties	■
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	■
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	■
Toelichting		
-		

Werkhouding en concentratie		
Ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	■
	plezier hebben in de taak	□
	in staat zijn om iets af te maken	■
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	■
Toelichting		
- 'Plezier hebben in taak' is gedeeltelijk gescoord omdat het in het instrument gaat over actief betrokken en niet zozeer om plezier in de taak.		

Samenwerken		
Leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	■
	focus hebben op een gezamenlijk doel	■
	rekening houden met elkaar	■
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	■
	van elkaar leren	■
	gemotiveerd zijn om samen te werken	□
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	■

	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	■
	je houden aan afspraken	■
	leren organiseren	■
Toelichting		
-		

Bewegingsonderwijs

(INHOUDSKAART JULI 2018)

Balanceren		
Balanceren	<ul style="list-style-type: none"> • gaan over een recht balanceervlak • gaan over een schuin balanceervlak • gaan over een balanceervlak met hindernissen 	■
Rijden	<ul style="list-style-type: none"> • fietsen op tweewielers (met zijsteunen) • steppen • skateboarden: zittend 	☐
Glijden	<ul style="list-style-type: none"> • glijden op een glijbaan 	☐
Acrobatiek	<ul style="list-style-type: none"> • zitten op een zich voortbewegende onderpersoon • staan op een onderpersoon 	☐
Toelichting		
-		

Zwaaien		
Schommelen	<ul style="list-style-type: none"> • schommelen op schommel of touw met korte slinger 	☐
Hangend zwaaien	<ul style="list-style-type: none"> • touwzwaaien met kleine zwaai • ringzwaaien met kleine zwaai 	☐
Toelichting		
-		

Springen		
Vrij springen	<ul style="list-style-type: none"> • diepspringen vanuit stand • springen in een verende ondergrond 	■
Steunspringen	<ul style="list-style-type: none"> • steunspringen zonder aanloop of met korte aanloop 	■
Loopspringen	<ul style="list-style-type: none"> • springen in loop met meerdere sprongen 	■
Touwtje springen	<ul style="list-style-type: none"> • springen over een naar je toe komend touw 	☐

Ver- en hoogspringen	<ul style="list-style-type: none"> • hoogspringen uit stand • verspringen met verhoogde aanloop 	☐
Toelichting -		

Klimmen		
Klauteren	<ul style="list-style-type: none"> • klauteren over klautervlakken met eenvoudige overstapmogelijkheden 	☒
(Touw-)klimmen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden verplaatsen aan een touw met knopen 	☐
Toelichting <i>Touw klimmen is volgens uitgever bewust weggelaten omdat er in veel speelzalen geen klimtouwen aanwezig zijn. Gebruikers kunnen dit doel evt zelf toevoegen.</i>		

Over de kop gaan		
Duikelen	<ul style="list-style-type: none"> • voorover duikelen 	☒
Rollen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden rollen op schuin vlak 	☒
Toelichting -		

Mikken		
Wegspelen	<ul style="list-style-type: none"> • hard, enigszins gericht werpen • hard, enigszins gericht rollen 	☒
Mikken	<ul style="list-style-type: none"> • werpen tegen/door een verticaal doel • werpen in horizontaal gesteld doel • rollen tegen een mikdoel 	☒
Toelichting -		

Jongleren		
Werpen en vangen	<ul style="list-style-type: none"> • individueel werpen en vangen via de muur met grote bal (kaatsenballen) • samen een speelvoorwerp rollend overspelen 	■
Soleren	<ul style="list-style-type: none"> • hooghouden van een speelvoorwerp (bijv. ballon) • stuiteren met een bal • rollen van een speelvoorwerp (bijv. hoepel of autoband) 	■
Retourneren	<ul style="list-style-type: none"> • overtikken van een speelvoorwerp tussen twee spelers 	■
Toelichting		
-		

Doelspelen		
Keeperspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen of gooien met de bal op een doel en verdedigen van de eigen doelen bij eenvoudig chaosdoelenspel 	■
Lummelspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen van de bal naar een medespeler en onderscheppen van de bal bij een rollend lummelspel 	■
Toelichting		
-		

Tikspelen		
Tikspelen	<ul style="list-style-type: none"> • weglooptikspelen naar vrij gebied • overlooptikspelen met beperkt tikgebied 	■
Toelichting		
-		

Stoeispelen		
Stoeispelen	<ul style="list-style-type: none"> • uit balans brengen van een tegenspeler en balansverstoring voorkomen bij stoeispelen waarin een voorwerp wordt afgepakt 	■
Toelichting		
-		

Bewegen op muziek		
Bewegen n.a.v. het tempo van de muziek	<ul style="list-style-type: none"> • bewegen zoals stappen, huppelen, klappen, actuele muziek en kinderdansmuziek 	■
Bewegen n.a.v. de frasering in de muziek	<ul style="list-style-type: none"> • inzetten en stoppen van bewegen op gezongen lied • veranderen van beweging per muzikale zin van een kort lied 	■
Een dans uitvoeren op muziek	<ul style="list-style-type: none"> • uitvoeren van zangspel of (volks-) dans in een stilstaande of stappende kring 	■
Toelichting		
-		